

Yeşil Yönetim Anlayışı İle İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Zeynep KURT¹

Öz

Bu çalışmanın amacı yeşil yönetim ile ilgili yayınlanmış makaleleri incelemektir. Bu amaç çerçevesinde Scopus veri tabanında bulunan, 1992-2024 yılları arasında yayınlanmış 3081 makale analiz edilmiş, sonuçları görselleştirmek için VOSviewer yazılımından yararlanılmıştır. Analiz sonucuna göre yeşil yönetim alanında yazılan makalelerin sayısında 2010 yılından itibaren artış olduğu görülmüş, 2023 yılı ise en fazla makalenin yayınlandığı yıl olmuştur. Yine sonuca göre yeşil yönetimle ilgili en fazla makale Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanmıştır. Yeşil yönetim konusu ile ilgili en fazla yayın Jabbour, C.J.C. tarafından hazırlanmıştır. Bu alanda en fazla yayın çıkaran üniversite The Hong Kong Polytechnic University ve en çok yayın çıkaran dergi Journal of Cleaner Production olmuştur. Yeşil yönetim alanında en çok atf alan makale Zhu, Q. ve Sarkis, J. adlı yazarlar tarafından yazılmıştır. Yeşil yönetim alanında yazılan makalelerde en fazla kullanılan ilk üç anahtar kelime; *sürdürülebilir kalkınma*, *çevre yönetimi* ve *sürdürülebilirlik* olmuştur. Bu çalışma sonuçlarının gelecekte yeşil yönetim alanında çalışmak isteyen araştırmacılara rehberlik edebileceği düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Yönetim, Makaleler, Bibliyometrik Analiz, Bilim Haritalama

Bibliometric Analysis of Studies Related to Green Management Approach

Abstract

This study aims to examine published articles on green management. For this purpose, 3081 articles published between 1992 and 2024 in the Scopus database were analyzed, and VOSviewer software was used to visualize the results. According to the results of the analysis, it was observed that the number of articles written in the field of green management has increased since 2010, and 2023 was the year in which the highest number of articles were published. Again, according to the results, the highest number of articles on green management were published in the United States. Most publications on the subject of green management have been prepared by Jabbour, C.J.C. The university that produces the most publications in this field is The Hong Kong Polytechnic University and the most published journal Journal of Cleaner It has become production. The most cited article in the field of green management was written by authors Zhu, Q. and Sarkis, J. The first three keywords most used in articles written in the field of green management are; *sustainable development*, *sustainability*, and *environmental management*. It is thought that the results of this study can guide researchers who want to work in the field of green management in the future.

Keywords: Green Management, Articles, Bibliometric Analysis, Science Mapping

Atf İçin / Please Cite As:

Kurt, Z. (2024). Yeşil yönetim anlayışı ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(2), 583-593. doi:10.33206/mjss.1435771

Geliş Tarihi / Received Date: 12.02.2024

Kabul Tarihi / Accepted Date: 15.03.2024

¹ Dr. – Bağımsız Yazar, mir2727@hotmail.com,

 ORCID: 0000-0002-2423-8596

Giriş

Dünyada yaşanan nüfus artışı ve endüstrideki gelişim üretim artışını beraberinde getirmiş, buna bağlı olarak da çevre büyük zarar görmüştür. Bununla birlikte üretimde kullanılan kaynakların sınırlı oluşu insanları farklı üretim tarzlarının arayışına sevk etmiştir. Bu noktada çevreyi ve kaynakları koruyarak üretime imkân veren yeşil yönetim tarzı ortaya çıkmıştır.

Yeşil yönetimi, işletme kaynaklarını koruyan, enerji kaynaklarının verimli kullanımını sağlayan, arındırılmış uygulamaları benimseyen bir yönetim anlayışı olarak tanımlamak mümkündür (Goyal, 2013, s. 70). Diğer bir tanımda ise yeşil yönetim, işletme amaçlarına ulaşmak üzere, tüm işletme faaliyetlerini yürütürken bir taraftan kaynakların, diğer taraftan da çevrenin korunmasını öncelikleyen, kaynak israfını önleyen, sürdürülebilirlik ve sosyal sorumluluk kavramlarıyla yakından ilişkili, işletmeler için değer yaratan bir yönetim anlayışı olarak tanımlanmıştır (Kurt, 2022, s. 17). Yeşil yönetim uygulamaları ile kalitesi iyileştirilmiş, daha güvenilir, ambalaj maliyetleri azaltılmış, üretim sürecinde kaynakların daha verimli kullanıldığı ve atıkların elden çıkarılma maliyetlerinin azaltıldığı ürünler elde edilebilmektedir (Porter ve Linde, 1995, 145).

Yeşil yönetim olgusunun tarihine bakıldığında bu yeni yönetim tarzının tarihsel sürecini sanayi öncesi ve sanayi sonrası dönem olmak üzere ele almak mümkündür. Sanayi öncesi dönemde tabiatın kendi kendini yenileme özelliği yeterli iken, Sanayi Devrimi'nden sonraki dönem en yıkıcı çevresel zararın ortaya çıktığı dönem olmuştur (Haden vd., 2009, s. 1042). Bu dönemde fabrikalar inşa edilmiş, makineler ve yeni icatlar geliştirilmiş tüm bu gelişmeler üretim ve verimlilikte artışa sebep olmuştur. Ancak üretkenlik ve verimlilikteki artış hava ve su kirliliğini de beraberinde getirmiştir. Çevre bilincinin gelişmesi ile ilk çevre koruma hareketleri on dokuzuncu yüzyılın sonları ile yirminci yüzyılın başlarında ABD'de görülmüştür. Doğal kaynakları ve çevreyi korumak için daha önce çaba sarf edilmiş olsa da gerçek çevre hareketleri 1960'ların ortalarında ortaya çıkmış ve sonraki on yıllarda oldukça hızlı şekilde gelişmiştir (Buchholz, 1993). Çevreye olan duyarlılık ve çevre bilinci 1970'lerde olgunlaşmış, Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı ilk defa bu yıllarda gerçekleşmiştir. (Nattrass ve Altomare, 1999, s. 26). 1980'ler şiddetli çevresel olaylarla büyük kayıpların yaşandığı yıllar olmuştur. 1984'teki Union Carbide olayı, 1989'daki Exxon Valdez Petrol Sızıntısı ve 1986 Çernobil Faciası gibi krizler bu yıllarda gerçekleşmiştir. 1990'lı yıllarda ise çevresel farkındalık artmış eko-verimlilik kavramı ortaya çıkmıştır. Şirketler eko-verimlilikle, kirliliği önleme ve çevreye verilen zararı azaltmanın ötesine geçen geri dönüşüm ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı gibi stratejiler geliştirmiştir. 2000 yılı ve sonrasında faaliyet gösteren şirketlerin tepkisi ise çevreci üretim tarzına yüksek entegrasyon olmuştur (Nattrass ve Altomare, 1999, s. 27). Yöneticiler işletme hedefleri ile çevre hedeflerini iki ayrı konu olarak görmek yerine birlikte ele alınması gerektiğinin farkına varmıştır.

Öte yandan geliştirilen çevreci yönetim tarzının işletmenin bütün fonksiyonlarında uygulanabilir olduğu anlaşılmıştır. Yeşil yönetim tarzı ile işletmenin üretim, insan kaynakları, pazarlama, muhasebe ve arge faaliyetleri olmak üzere işletmenin tüm birimlerinde faaliyetleri yeşil anlayışla sürdürmek mümkündür. Bununla birlikte çevre yönetim standartları bu fonksiyonların sağlıklı bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamaktadır. Çevre yönetim standartları, işletmelerin çevreyle ilgili faaliyetlerini gerçekleştirirken performanslarını artırmaya yarayan ve yasal düzenlemelere uyumlarını kolaylaştıran unsurlardır (Karabulut, 2003, s. 29). Bu standartlardan en yaygın olarak kullanılan uluslararası standartlar ise; ISO 14000 serisi, BS 7750 ve EMAS çevre yönetim standartlarıdır. İşletmelerin faaliyetlerini yeşil yönetim ile sürdürmeleri onlara bazı faydalar sağlamaktadır. Bu faydalar; işletme imajını artırma, maliyetleri azaltma, karlılığı artırma ve işletmeye rekabet avantajı sağlama diye sıralanabilmektedir (Porter ve Van Der Linde, 1995, s. 145). Bunun yanı sıra yeşil yönetim, atık yönetimi ve geri dönüşüm gibi faaliyetleri de içermektedir. Bu yönüyle yeşil yönetim tarzının, kaynakların daimi olma yeteneğini ifade eden "sürdürülebilirlik" kavramıyla da yakından ilişkili olduğu ifade edilebilir.

Bibliyometrik analiz terimi ilk olarak Cambridge Üniversitesi'nde E. Wyndham Hulme (1922) tarafından kullanılmıştır (Akt: Pritchard, 1969, s. 348). Pritchard ise (1969) bibliyometriyi matematik ve istatistiksel yöntemlerin kitap ve diğer iletişim araçlarına uygulanması olarak tanımlamıştır. Bibliyometri, yayınların ya da belgelerin yazar, konu, atf yapılan yazar, yayın bilgisi, atf yapılan kaynaklar gibi belirli özelliklerinin istatistiksel olarak incelenmesi ve nicel olarak analizi ile ilgilenmektedir (Yılmaz, 2021, s. 1475).

Bibliyometrik analiz, yayınlanmış araştırmaların tanımlanması, değerlendirilmesi ve izlenmesi için nicel bir yaklaşım kullanılmaktadır. Bu analiz yöntemi büyük miktardaki bilimsel verileri keşfetmek ve analiz etmek için kullanılmaktadır (Bal ve Ufacık, 2023, s. 1657). Bibliyometrik analiz, makale ve dergi

performanslarında gerçekleşen eğilim, işbirliği ve araştırma faktörlerini ortaya çıkarmak ve literatürdeki bir alanın yapısını keşfetmek gibi sebeplerle de kullanılmaktadır (Donthu, vd., 2021; Verma ve Gustafsson, 2020). Yöntem sistematik, şeffaf ve tekrarlanabilir bir inceleme süreci sunma ve dolayısıyla incelemelerin kalitesini artırma potansiyeline sahiptir (Zupic ve Cater, 2015, s. 429). Bibliyometrik analiz yöntemi araştırmacıları en etkili çalışmalara yönlendirirken, okuma yapmadan araştırma alanını harita üzerinde göstererek literatür taramalarında kolaylık sağlar. Sonuç olarak bibliyometrik çalışmalarda bilimsel yayınları ölçmek ve analiz etmek için matematiksel ve istatistiksel yöntemler kullanılmaktadır (Yılmaz, 2021, s. 1476).

Bibliyometrik yöntemin performans analizi ve bilim haritalaması olmak üzere iki ana kategorisi bulunmaktadır. Performans analizi, araştırma bileşenlerinin belirli bir alana katkılarını incelemektedir (Cobo vd., 2011; Rodrigue ve Navarro, 2004). Performans analizi için birçok sayıda ölçüm alanı bulunmaktadır. En göze çarpan ölçüm alanları; yıllık veya araştırma bileşeni başına yayın ve alıntı sayısıdır. Bu alanlar yayın üretkenliğinin göstergesi, alıntılar ise yayın etkisinin ölçüsüdür (Donthu, vd., 2021, s. 288). Bilim haritalaması ise araştırma bileşenleri arasındaki bağlantıyı incelemektedir. Analiz, entelektüel etkileşimler ve yapısal bağlantılarla ilgilidir. Bilim haritalama teknikleri arasında alıntı analizi, ortak alıntı analizi, bibliyografik eşleştirme, ortak kelime analizi ve ortak yazarlık analizi yer alır. Bu tür teknikler ağ analiziyle birleştirildiğinde araştırma alanının bibliyometrik ve entelektüel yapısını sunmada etkili olmaktadır (Baker, vd., 2020; Tunger ve Eukerich, 2018).

Yeşil yönetim; yeşil üretim, yeşil insan kaynakları faaliyetleri, yeşil pazarlama faaliyetleri, yeşil muhasebe faaliyetleri ve yeşil ar-ge faaliyetleri gibi tüm işletme fonksiyonlarında uygulamaları olan bir yönetim tarzıdır. Alanyazında yeşil işletmelerin alt birimleri üzerinde ve analizleri bibliyometrik analiz yöntemi kullanarak yapılmış farklı çalışmalar mevcuttur. Sangwan ve Mittal (2015) Google Scholar veri tabanındaki yeşil üretimle ilgili çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemini kullanarak incelemiştir. Yine Wang, Liu ve Perez (2023) Web of Science veri tabanındaki yeşil pazarlama ile ilgili yapılmış çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemi ile incelemiştir. Khan ve Muktar (2020) ise Scopus Index veri tabanındaki yeşil insan kaynakları ile ilgili çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemini kullanarak incelemiştir. Koyęit vd., (2023) Web of Science veri tabanındaki yeşil muhasebe ile ilgili çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemi ile incelemiştir. Setyo vd.'de (2023) Google Scholar veritabanındaki yeşil ar-ge faaliyetleri ile ilgili çalışmaları incelerken bibliyometrik analiz yöntemini kullanmıştır.

Yapılan literatür taramasında yerli yazında işletme fonksiyonlarının (üretim, pazarlama, muhasebe, insan kaynakları ve ar-ge) yeşil yönetim anlayışıyla sürdürülmesini ele alan ve bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak yapılmış çalışmalar olduğu görölmüştür. Öte yandan yönetim birimi işletmelerdeki bütün fonksiyonlardan sorumludur ve bu birim işletme faaliyetlerini çevre hassasiyetiyle sürdürdüğünde yeşil yönetim anlayışı ortaya çıkmaktadır. Yerli yazına bakıldığında yeşil yönetimle ilgili çalışmaları (işletmenin alt birimlerini ele alan çalışmalar haricinde) bibliyometrik analiz yöntemiyle inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmanın bahsedilen boşluğu doldurarak, literatüre katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Bununla birlikte çalışmanın, yeşil yönetimle ilgili çalışmaların eğilim ve yönünü göstererek gelecekte bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara rehberlik etmesi beklenmektedir.

Yöntem

Bu çalışmanın amacı “yeşil yönetim anlayışı” ile ilgili var olan literatürü incelemek ve gelecekteki araştırmalara katkı sağlayacak alt yapıyı hazırlamaktır. Belirlenen amacı gerçekleştirmek üzere bu çalışmada “yeşil yönetim anlayışı” ile ilgili yayınların bibliyometrik analizi yapılmıştır. Belirli bir alanda yapılan çalışmaları bütüncül olarak kavrayabilmek için alanyazındaki çalışmaların incelenmesi diğer araştırmacılara da yol göstermektedir. Bu bağlamda bibliyometrik analiz seçeneği kapsamlı ve sistematik taramalarda tercih edilmeye başlanan dikkat çekici ve yenilikçi bir yöntemdir (Seyran, 2021, s. 2872). Araştırma kapsamında 1992-2024 yılları arasında Scopus'ta endekslenen 3081 adet makaleye ulaşılmıştır. “Green management”, sözcüğüyle “tüm alanlar” seçilerek yapılan analizde ulaşılan veri, yazar, atıf, dergi, ülke, kurum, anahtar sözcük ve özet analizleri üzerinden incelenmiştir. Analiz için VOSviewer yazılımından yararlanılmıştır. VOSviewer, bibliyometrik ağları oluşturmak ve görselleştirmek amacıyla kullanılan bir yazılım aracıdır.

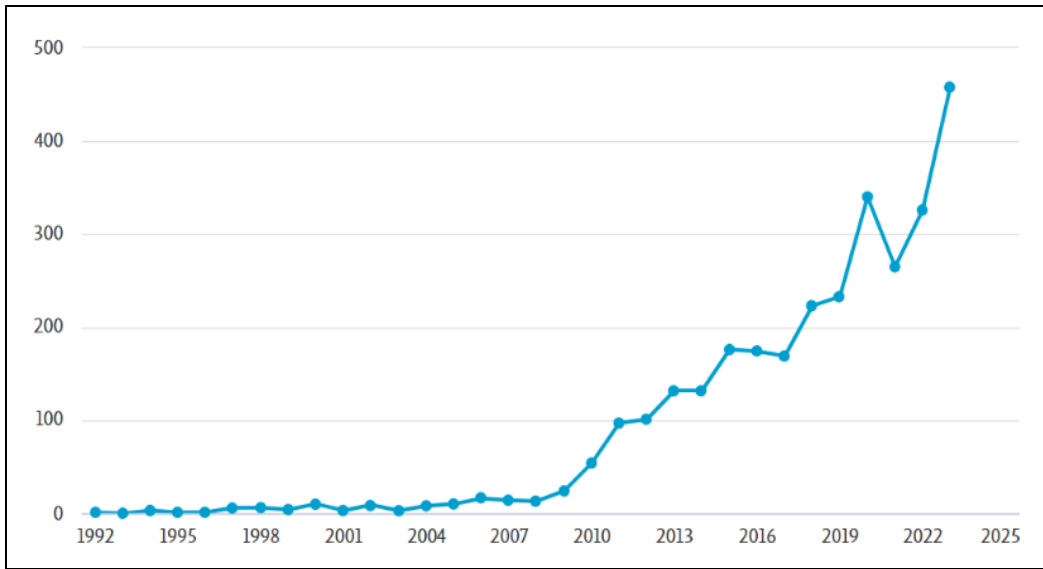
Araştırma kapsamında aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır:

- Yeşil yönetim ile ilgili yapılan çalışmalar yıllara göre nasıl dağılım göstermektedir?
- Yeşil yönetim ile ilgili yapılan çalışmalar ülkelere göre nasıl dağılım göstermektedir?
- Yeşil yönetim ile ilgili en çok atıf alan ülkeler zamana göre nasıl dağılım göstermektedir?

- Yeşil yönetim ile ilgili en çok yayın yapan yazarlar kimlerdir?
- Yeşil yönetim ile ilgili yayın yapan üniversiteler nasıl dağılım göstermektedir?
- Yeşil yönetim ile ilgili yayın yapan dergiler nasıl dağılım göstermektedir?
- Yeşil yönetim ile ilgili en çok atıf alan yayınlar hangileridir ve yazarları kimlerdir?
- Yeşil yönetim ile ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimeler hangileridir?
- Yeşil yönetim ile ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimeler zamana göre nasıl dağılım göstermektedir?

Bulgular

Bu bölümde yeşil yönetim alanında yayınlanan makalelerin “yayın yılı, yayınların ülkelere göre dağılımı, ülkelere göre zaman haritası, en çok atıf alan yayınlar ve yazarları, en çok yayın yapan üniversiteler, en çok yayın yapan dergiler, en sık kullanılan anahtar kelimeler ve kelime madenciliği yoğunluk ve zaman haritaları” başlıkları altında incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Yeşil yönetim ile ilgili yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. Yeşil Yönetimle İlgili Yayınların Yıllara Göre Dağılımı

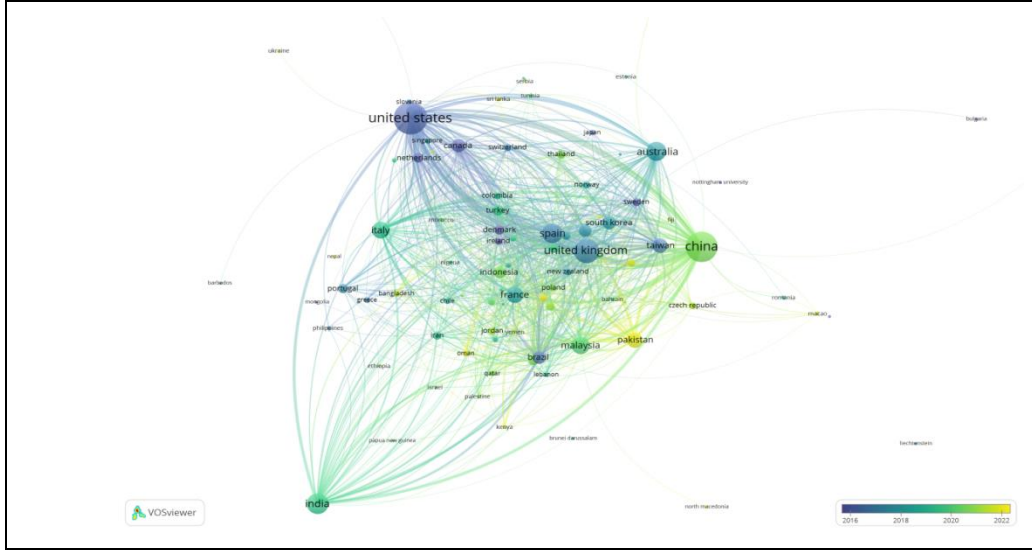
Şekil 1’de görüldüğü gibi araştırma analizinin başlangıç yılı olarak kabul edilen 1992 den 2024 yılına kadar Scopus veri tabanında toplamda 3081 makale yayınlanmıştır. 1992 (1) yılında yeşil yönetim ile ilgili sadece 1 yayının yapıldığı, yıllar içerisinde yayın sayısı ile ilgili durağan bir seyrin olduğu, 2010 (54) yılından itibaren ise yayın sayısında hızlı bir artışın yaşandığı görülmektedir. Analiz bulgularına göre en çok yayının 2023 yılında (458) gerçekleştiği görülmektedir. Yeşil yönetim ile ilgili yayınların ülkelere göre dağılımı Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Yeşil Yönetimle İlgili Yayınların Ünelere Göre Dağılımı

Ülke	Makale Sayısı
Amerika Birleşik Devletleri	576
Çin	523
İngiltere	330
Hindistan	235
İspanya	216
Avustralya	203
Malezya	166
İtalya	156
Fransa	148
Almanya	134

Tablo 1’de görüldüğü gibi yeşil yönetim konusu üzerinde en çok yayın yapan ülkenin Amerika Birleşik Devletleri (576) olduğu, Amerika Birleşik Devletleri’ni, Çin’in (523), İngiltere’nin (330), Hindistan’ın (235), İspanya’nın (216) ve Avustralya’nın (203) takip ettiği görülmektedir. Bununla birlikte yeşil yönetim ile ilgili

Türkiye’de 60 yayının yapıldığı tespit edilmiştir. Yeşil yönetim ile ilgili en çok atıf alan ülkelerin zaman haritası Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2. Yeşil Yönetimle İlgili En Çok Atıf Alan Ülkelerin Zaman Haritası

Şekil 2’de görüldüğü gibi yeşil yönetimle ilgili en çok atıf alan yayına sahip ülke olan Amerika Birleşik Devletleri’nde en çok atıf alan yayınların 2016 yılında, Çin’de en çok atıf alan yayınların 2020 yılında, İngiltere’de en çok atıf alan yayınların ise 2016-2018 yılları arasında yayınlandığı görülmektedir. Yeşil yönetim ile ilgili en çok yayın yapan yazarlar Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Yeşil Yönetim ile İlgili En Çok Yayın Yapan Yazarlar

Yazar	Yayın Sayısı
Jabbour, C.J.C	31
Feng, T.	15
Lee, K.H.	14
Luthra, S.	13
Huo, B.	11
Zhang, F.	10
De Sousa Jabbour, A.B.L.	9
Mangla, S.K.	9
Sarkis, J.	9
Cheng, T.C.E.	8

Tablo 2’de görüldüğü gibi yeşil yönetim ile ilgili en çok yayın yapan yazar 31 yayın ile Jabbour C.J.C’dir. Onu 15 yayın ile Feng, T., 14 yayın ile Lee, K.H., 13 yayın ile Luthra, S. takip etmektedir. Yeşil Yönetim ile ilgili yayın yapan üniversitelerin dağılımı Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Yeşil Yönetim ile İlgili Yayın Yapan Üniversitelerin Dağılımı

Üniversite	Makale Sayısı
The Hong Kong Polytechnic University	42
Xi’an Jiaotong University	40
Universiti Sains Malaysia	31
Universidade Estadual Paulista	27
Harbin Institute Technology	25
Griffith University	25
Montpellier Business School	25
Universidade de Sao Paulo	22
Shanghai Jiao Tong University	20
Universidad de Granada	20

Tablo 3’te görüldüğü gibi yeşil yönetim ile ilgili en çok yayın yapan üniversitenin The Hong Kong Polytechnic University (42) olduğu görülmektedir. Bu üniversiteyi, Xi’an Jiaotong University (40), Universiti Sains Malaysia (31), Universidade Estadual Paulista (27), Harbin Institute Technology (25) üniversiteleri izlemektedir. Yeşil yönetim ile ilgili yayın yapan dergilerin dağılımı Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Yeşil Yönetim Alanında Yararlanılan Dergilerin Dağılımı

Dergi Adı	Makale Sayısı
Journal of Cleaner Production	308
Corporate Social Responsibility And Environmental Management	200
Business Strategy And The Environment	122
Journal of Business Ethics	92
Technological Forecasting And Social Change	46
Management Decision	45
International Journal of Production Economics	44
Journal Of Business Research	42
Benchmarking	34
International Journal of Hospitality Management	30

Tablo 4’de görüldüğü gibi yeşil yönetim ile ilgili yayınların en çok yayınlandığı kaynak, Journal of Cleaner Production (308) olmuştur. Bu kaynağı Corporate Social Responsibility and Environmental Management (200), Business Strategy and The Environment (122), Journal of Business Ethics (92), Technological Forecasting and Social Change (46) ve Management Decision (45) kaynakları izlemektedir. Yeşil yönetim ile ilgili en çok atıf alan yayın ve yazarlarını dair bilgi Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Yeşil Yönetim İle İlgili En Çok Atıf Alan Yayınlar ve Yazarları

Yayın Adı	Yazar	Atıf
Relationships Between Operational Practices and Performance Among Early Adopters of Green Supply Chain Management Practices in Chinese Manufacturing Enterprises	Zhu, Q., Sarkis, J	1965
The New Political Role of Business in a Globalized World: A Review of a New Perspective on CSR and its Implications for the Firm, Governance and Democracy	Scheherer, A. G. Palazzo G.	1385
Green Supply Chain Management in China: Pressures, Practices and Performance	Zhu, Q., Sarkis, J., Geng, Y.	1098
ESG and Financial Performance: Aggregated Evidence From More Than 2000 Empirical Studies	Friede, G., Busch, T., Bassen, A.	1059
Green Human Resource Management: A Review and Research Agenda	Renwick, D. W., Redman, T., Maguire, S.	969
Assessing the Impact Environmental Management Systems on Corporate and Environmental Performance	Melnyk, S.A., Sroufe, R.P., Calantone, R.	929
Stakeholders and Environmental Practices: An Institutional Framework	Delmaz, M., Toffel, M. W.	871
A Fuzzy Multi Criteria Approach for Measuring Sustainability Performance of a Supplier Based on Triple Bottom Line Approach	Govindan, K, Khodaverdi, Jafarian, A.	792
Sustainability-Oriented Innovation: A Systematic Review	Adams, R., Jeanrenaud, S., Bessant, J., Denyer, D., Overy, P.	791
Enhance Green Purchase Intentions: The Roles of Green Perceived Value, Green Perceived Risk and Green Trust	Chen, Y. S., Chang, C.H.	702

Tablo 5’de görüldüğü üzere Scopus veri tabanında yeşil yönetimle ilgili hazırlanan yayınlardan en çok atıf alan yayın 1965 atıfı ile Zhu ve Sarkis’in (2004) yazdığı “Relationships Between Operational Practices and Manufacturing Enterprises” adlı makaledir. 2. Sırada Scheherer ve Palazzo’nun (2011) yazdığı ve 1385 atıf alan “The New Political Role of Business in a Globalized World: A Review of a New Perspective on CSR and its Implications for the Firm, Governance Democracy” adlı makale yer almaktadır. 3. Sırada ise yine Zhu ve Sarkis’in (2011) yazdığı ve 1098 atıf alan “Green Supply Chain Management in China: Pressures, Practices and Performance” adlı makale yer almaktadır.

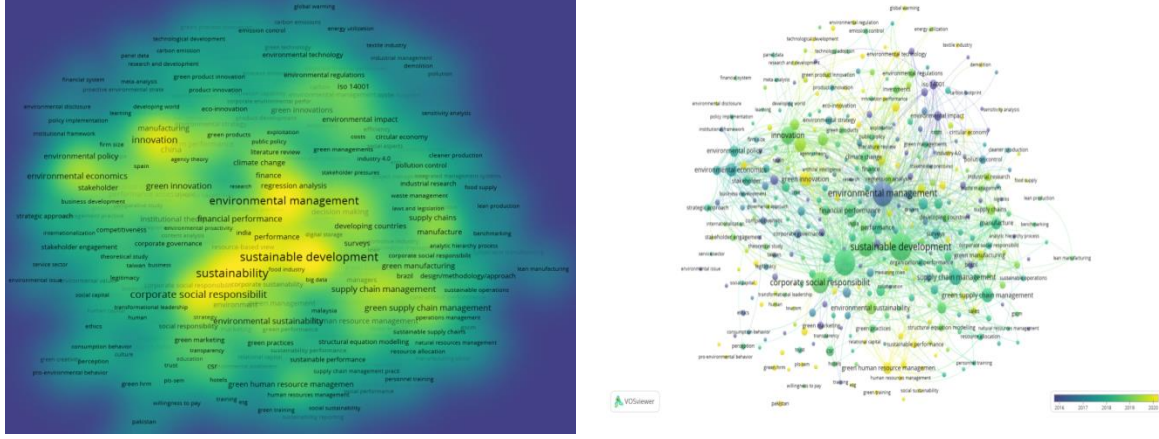
Yeşil yönetimi ele alan çalışmalarda en çok kullanılan kelimeleri tespit etmek için WOSviewer programı yardımıyla kelime madenciliği analizi yapılmıştır. Analiz programında veriler seçilirken atıf sayısı “10” ve üzerindeki dökümanlar seçilmiş ve çalışmaya 10023 terimden 337 terim dahil edilmiştir.

Yeşil yönetim ile ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimelere ilişkin bilgi Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Yeşil Yönetim İle İlgili Yayınlarda En Sık Kullanılan Anahtar Kelimeler

En Sık Kullanılan Anahtar Kelimeler	Kullanım Sayısı
Sürdürülebilir Kalkınma	400
Sürdürülebilirlik	360
Çevre Yönetimi	330
Kurumsal Sosyal Sorumluluk	243
Çevresel Performans	201
Yenilik	170

Anahtar kelimeler çalışmada var olan ana odak noktalarını göstermektedir (Su ve Leei 2010). Tablo 6’da görüldüğü gibi yeşil yönetim ile ilgili 3081 makalede en çok yer alan anahtar kelimelerin sırasıyla ‘‘Sürdürülebilir Kalkınma’’ (400), ‘‘Sürdürülebilirlik’’ (360), ‘‘evre Yönetimi’’ (330), ‘‘Kurumsal Sosyal Sorumluluk’’ (243), ‘‘evresel Performans’’ (201) ve ‘‘Yenilik’’ (170) olduğu görülmektedir. Yeşil yönetim kavramında kullanılan anahtar kelimelerin yoğunluk ve zaman haritası Şekil 3’te yer almaktadır.

a. Yoğunluk Haritası

b. Zaman Haritası

Şekil 3. Kelime Madenciliği Yoğunluk ve Zaman Haritaları

Yeşil yönetimle ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimelerin yoğunluk haritası Şekil 3 a’da bulunmaktadır. Haritada mavi renkten sarı renge doğru kelimelerin kullanım yoğunluğunun artışı görülmektedir. Haritaya bakıldığında evre yönetimi, sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilirlik, kurumsal sosyal sorumluluk, yenilik, evre ekonomisi, yeşil teknoloji ve yenilik kelimelerinin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir.

Yeşil yönetimle ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimelerin zaman içerisindeki dağılımlarına ilişkin bilgi Şekil 3 b’de yer almaktadır. Haritada görüldüğü gibi yeşil yönetimle ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimelerden evre yönetimi teriminin daha temel, sürdürülebilir kalkınma, kurumsal sosyal sorumluluk, yenilik ve yeşil teknoloji terimlerinin daha güncel kullanıldığı görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Hızla küreselleşen dünyada ülkelerin karşılaştığı evre sorunları, toplumların gelecek beklentileri ile ilgili olarak ortak ve en ciddi problemler arasında yer almaktadır (Kara, 2017, s. 1). Yaşamımız için temel gereksinimlerimiz olan hava ve su kirlenmiş, çevresel zararları durdurma, nleme ihtiyaı doğmuştur. Öte yandan üretim için kullanılan kaynaklar sınırsız değildir. Bu noktada evre hassasiyeti ile yönetimi ifade eden yeşil yönetim tarzı, geri dönüşüm ve atık yönetimi gibi faaliyetlerle kaynak ve enerji tasarrufunu mümkün kılmaktadır.

Sanayi Devrimi’nden sonra çevresel sorunlar büyümüş, evre tahribatı ciddi boyutlara ulaşmıştır. İnsanlar yenilenemeyen kaynakları kullanmaya, israf etmeye ve zaman içinde çevreyi kirletmeye devam ederken, Sanayi Devrimi mevcut kirlilik ve israfın oranını katlayarak artırmış ve bu durum verilen zararı durdurmak için aciliyet yaratmıştır (Haden, vd., 2009, s. 1043). Yeşil yönetim terimi son dönemde artan evre sorunları ve kaynakların sınırlı oluşu sebebiyle dikkat çekmiş ve daha fazla araştırmaya konu olmuştur.

Bu araştırmada Scopus veri tabanında 1992-2024 yılları arasında yeşil yönetim ile ilgili yayınlanmış makaleler incelenmiştir. Yeşil yönetimle ilgili çalışmaların bibliyometrik analiz sonuçları, VOSviewer yazılımı kullanılarak görselleştirilmiştir. Çalışmada 1992-2024 yılları arasında İngilizce dilinde ve makale türünde ‘‘Yeşil Yönetim’’ (green management) kelimesi ile tarama yapılmış ve 120 ülkede bu konu üzerinde çalışılmış 3081 makale olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada yapılan analizin başlangıç yılı olarak belirlenen 1992 yılından 2010 yılına kadar geçen sürede yeşil yönetim ile ilgili çalışmaların durağan seyirde olduğu, 2010 yılından itibaren ise çalışma sayısında artış yaşandığı tespit edilmiştir. Bu artış, 2005’teki Katrina Kasırgası, 2010 Deepwater Horizon Petrol Sızıntısı ve Fukushima nükleer santralinin erimesine yol açan Japonya’daki 2011 depremi ve

sonrasında tsunami gibi çevresel olayların akabinde gerçekleşmiştir. Büyük çapta yaşanan büyük çevre olayları dünya çapında öğrencileri, aktivistleri, gazetecileri ve gençleri, öngörülen çevresel etkilere ve insan sağlığıyla ilişkili tehditlere karşı savunmaya teşvik etmiştir. Bu alanda yapılan çalışmaların 2019 yılından itibaren hızla arttığı, 2023 yılında ise en üst sayıya ulaştığı tespit edilmiştir. Bu artışın ise dünyada yaşanan pandemi ile ilişkilendirilmesi mümkündür. Pandemi döneminde insanların evlerinde izole olması ve tabiatın kendi haline bırakıldığında kendini yenileme özelliğinin açığa çıkması gibi sebepler temiz üretimi hedefleyen yeşil yönetimle ilgili çalışmaların sayısını da artırmıştır.

Araştırmada yeşil yönetimle ilgili en fazla yayın yapan ülkelerin sırasıyla Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve İngiltere olduğu tespit edilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde en çok atıf alan yayınların 2016 yılında, Çin'de en çok atıf alan yayınların 2020 yılında, İngiltere'de en çok atıf alan yayınların ise 2016-2018 yılları arasında yayımlandığı görülmektedir. Bu ülkelerin ilk ortak özelliği üretim hacimlerinin büyük olmasıdır. Üretim hacminin büyüklüğü çevre tahribatında da artışı beraberinde getirir ve yeşil yönetim çevre tahribatına yönelik çözüm arayışıyla ortaya çıkmış bir yönetim tarzıdır. En fazla yayın yapan ülkelerin ikinci ortak özelliği ise, araştırmaya elverişli ve gelişmiş çok sayıda üniversiteye ev sahipliği yapmalarıdır. Her konuda olduğu gibi yeşil yönetim konusunda da çalışma sayısının çok olması üniversite sayısı ile doğru orantılıdır denilebilir.

Yeşil yönetim ile ilgili en çok yayın yapan yazar 31 yayın ile "Jabbour", en fazla yayın yapan üniversite ise "The Hong Kong Polytechnic University"dir. "Journal of Cleaner Production" dergisi yeşil yönetim konulu en çok makalenin yayımlandığı dergidir. Araştırma sonucuna göre, Zhu, ve Sarkis'in (2004) birlikte yazdığı "Relationships Between Operational Practices and Performance Among Early Adopters of Green Supply Chain Management Practices in Chinese Manufacturing Enterprises" adlı makale 1965 atıf alarak en çok atıf alan makale olmuştur.

Araştırmada yeşil yönetim ile ilgili yazılan makalelerde en fazla kullanılan ilk beş anahtar kelimenin; "Sürdürülebilir Kalkınma", "Sürdürülebilirlik", "Çevre Yönetimi", "Kurumsal Sosyal Sorumluluk" ve "Çevresel Performans" olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonucuna göre, yeşil yönetimle ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimelerden çevre yönetimi teriminin daha temel, sürdürülebilir kalkınma, kurumsal sosyal sorumluluk, yenilik ve yeşil teknoloji terimlerinin daha güncel kullanıldığı görülmektedir. Yeşil yönetim ürüne, üretim sürecine ve organizasyonel sisteme sürdürülebilir kalkınma kavramlarını dahil etmeyi, diğer bir ifadeyle, malzeme, çevre ve kültür sistemlerini, kirlilikten arındırılmış bir şekilde yönetmeyi ifade etmektedir (Taylor, 1992, s. 670). Buradan hareketle, en fazla kullanılan anahtar kelimelerle yeşil yönetim tarzının varoluş amacının örtüldüğü görülmektedir. Yeşil yönetim bir taraftan çevre hassasiyetini, diğer taraftan kaynak tasarrufunu gözetken, bu yönüyle de sürdürülebilirliğe katkı sağlayan bir yönetim tarzıdır.

Bu çalışma ile yeşil yönetim ile ilgili çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmeye çalışılmıştır. Analiz sonucundaki bulguların gelecekte yeşil yönetim konusunda çalışmak isteyen araştırmacılara kaynak sağlayarak, rehberlik edebileceği düşünülmektedir.

Etik Beyan

"Yeşil Yönetim Anlayışı İle İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Makale için etik kurul zorunluluğu bulunmamaktadır.

Çatışma Beyanı

Çalışma kapsamında kişisel ve finansal herhangi bir çıkar çatışmasına neden olabilecek herhangi bir durum bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Adams, R., Jeanrenaud, S., Bessant, J., Denyer, D. ve Overy, P. (2016). Sustainability-oriented innovation: a systematic review. *International Journal of Management Reviews*. 18(2), 180-205.
- Akyay, U., Musluk, B. Y. ve İlbey, N. (2015). Examining the influence of green management on operation functions: case of a business. *Research Journal of Business and Management*. 2-348.
- Al, U., Sezen, U. ve Soydal, İ. (2019). Türkiye'nin bilimsel yayınlarının sosyal ağ analizi yöntemiyle değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Proje Raporları*. No: 110K044, Ankara.
- Baker, H. K., Kumar, S., Pattnaik, D. (2020). Twenty-five years of the journal of corporate finance: a scientometric analysis. *Journal of Corporate Finance*. 66-101572.

- Bal, F. ve Ufacık, O. E. (2023). Vekalet teorisi üzerine bibliyometrik bir araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Cilt: 13 Sayı: 4.
- Buchholz, R. A. (1998). Principles of environmental management. *The Greening of Business*. 2nd edition, Prentice-Hall, London.
- Calero, M. C. ve Van Leeuwen, V. T. (2012). Seed journal citationa network maps: a method based on network theory. *Journal Of the American Society For Information Science and Technology*, 63 (6), 1226-1234.
- Chen, Y. S. ve Chang, C.H. (2012). Enhance green purchase intentions: the roles of green perceived value, green perceived risk and green trust. *Management Decision*. 50(3), pp. 502-520.
- Cobo, M. J., Lopez-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E. ve Herrera, F. (2011). An approach for detecting, quantifying, and visualizing the evolution of a research field: a practical applicationa to the fuzzy sets theory field. *Journal of Informetrics*. 5 (1) pp. 146-166.
- Delmas, M., Toffel, M. W. (2004). Stakeholders and environmental management practices: an institutional framework. *Business Strategy and the Environment*. 13(4). pp. 209-222.
- Donthu, N., Kumar, S., Pandey, N., Lim, W. M. (2021). Research constituents, intellectual structure and collaboration patterns in journal of international marketing: an analytical retrospective. *Journal of International Marketing*.
- Friede, G., Busch, T. ve Bassen, A. (2015). ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2000 empirical studies. *Journal of Sustainable Finance and Investment*. 5(4), pp. 210-233.
- Govindan, K., Khodaverdi, R. ve Jafarian, A. (2013). A fuzzy multi criteria approach for measuring sustainability performance of a supplier based on triple bottom line approach. *Journal of Cleaner Production*. 47, pp. 345-354.
- Goyal, M. (2013). Future outlook of green management practcies. *Journal of Business Management*. 14(6) 68-72.
- Haden, S. P., Oyler, J. ve Humphreys, J. (2009). Historical, practical and theoretical perspectives on green management: an exploratory analysis. *Management Decision*. 47(7) pp. 1041-1055.
- Kara, E. (2017). *Konaklama işletmelerinde çevre bilinci ve yeşil yönetim uygulamalarının işletme başarısına katkısı: Muğla ilinde bir araştırma*. (Doktora Tezi) s. 32.
- Karabulut, E. (2003). *İşletmelerde çevre bilinci ve yeşil yönetim uygulamalarının işletme başarısına katkısını incelemeye yönelik bir araştırma*. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı. İstanbul.
- Khan, M. H. ve Muktar, S. N. (2020). A bibliometric analysis of green human resource management based on scopus platform. *Cogent Business & Management*. 7-1831165.
- Koçyiğit, S. Ç., Aras, İ. A., Çelik, G. ve Günen, E. Ö. (2023). Sağlık alanında yeşil muhasebe ile ilgili yapılan çalışmaların bibliyometrik haritalaması. *Mehmet Akif Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Cilt: 10 Sayı: 2 s. 1627-1645.
- Krauskopf, E. (2018). A bibliometric analysis of the journal of infection and public health: 2008-2016. *Journal of Infection and Public Health*. 11(2) 224-229.
- Kurt, Z. (2022). *İsrafla mücadelede yeşil yönetim ve yeşil örgütsel davranış: Mersin'de yeşil etiketli işletmelerde araştırma*. (Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin.
- Loknath, Y. ve Azeem, B. A. (2017). Green management-concept and strategies. *National Conference on Marketing and Sustainable Development*. 13 (14), pp. 692-693.
- Melnyk, S. A., Sroufe, R. P. ve Calantone, R. (2003). Assessing the impact of environmental management systems on corporate and environmental performance. *Journal of perations Management*. 21(3). pp. 329-351.
- Nattrass, B. ve Altomare, M. (1999). *The natural step for business: wealth, ecology and the evolutionary corporation*. New Society Publishers. Gabriola Island.
- Porter, M. E. ve Van Der Linde, C. (1995). Green and competitive: ending the stalemate. *Harvard Business Review*. s. 120-134.
- Renwick, D. W., Redman, T. ve Maguire, S. (2013). Green human resources management: a review and research agenda. *International Journal of Management Reviews*. 15(1). pp. 1-14.
- Ramos-Rodrigue, A. R. ve Navarro, R. (2004). Changes in the intellectual structure of strategic management research: a bibliometric study of the strategic management journal 1980-2000. *Strategic Management Journal*. 25 (10) pp. 981-1004.
- Sangwan, K. S. Ve Kumar, V. M. (2015). Management of environmental quality: an international journal. *Management of Environmental Quality*. 26(4) pp. 566-587.
- Scherer, A. G. ve Palazzo, G. (2011). The new political role of business in a globalized world: a review of a new perspective on CSR and its implications for the firm, governance and democracy. *Journal of Management Studies*. 48(4), pp. 899-931.
- Setyo, A. A. A., Kurniadi, D. ve Hozairi, H. (2023). Bibliometric analysis of research development on green port implementation. *Journal of Maritime Dynamic*. Volume: 4 No: 2.
- Seyran, F. (2021). İşyeri şiddeti çalışmalarının bibliyometrik analizi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. Cilt 17-36.
- Su, H. N. ve Lee, P. C. (2010). Mapping knowledge structure by keyword co-occurrence: a first look at journal papers in technology foresight. *Scientometrics*. Volume: 85-1.
- Taylor, S. R. (1992). *Green management: the next competitive weapon*. 24(7) s. 669-680.

- Tunger, D. ve Eulerich, M. (2018). Bibliometric analysis of corporate governance research in German-speaking countries: applying bibliometrics to business research using a custom-made database. *Scientometrics*, 117(3) pp. 2041-2059.
- Wang, S., Liu, M. T., Perez, A. (2023). A bibliometric analysis of green marketing in marketing and related fields: from 1991 to 2021. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*.
- Verma, S. ve Gustafsson, A. (2020). Investigating the emerging covid-19 research trends in the field of business and management: a bibliometric analysis approach. *Journal of Business Research*.
- Yılmaz, K. (2021). Sosyal bilimlerde ve eğitim bilimlerinde sistematik derleme, meta değerlendirme ve bibliyometrik analizler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt 10, Sayı 2.
- Zhu, Q. ve Sarkis, J. (2004). Relationships between operational practices and performance among early adopters of green supply chain management practices in Chinese manufacturing enterprises. *Journal of Operations Management*, 22(3), pp. 265-289.
- Zhu, Q., Sarkis, J. ve Geng, Y. (2005). Green supply chain management in China: pressures, practices and performance.
- Zupic, I. ve Cater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), pp. 429-472.

EXTENDED ABSTRACT

Population growth and industrial development in the world have brought about an increase in production, and as a result, the environment has suffered great damage. For many years, businesses have continued their functions with traditional management systems without paying attention to environmental damage. Activities were continued without paying attention to environmental damage and environmental pollution caused by emitted gases, chemicals, and solid waste (Akyay, et al., 2015, p.348). On the other hand, businesses have been seen as responsible for most of the environmentally related diseases in the world and have been held responsible for finding solutions to this problem. Therefore, businesses have no choice but to incorporate green management initiatives into all their businesses and functions (Haden, et al., 2009, p.1044). At this point, the green management approach is a management style that emerged with the search for solutions to the problems caused by increased production. Green management approach; It is a management approach that is closely related to the concepts of sustainability and social responsibility and fully integrates with the goals and strategies of the business to create a competitive advantage (Loknath, et al., 2017, pp. 692-693). Businesses need to carry out all their functions within the framework of the green management approach to effectively implement the green management approach. Green management; It can be applied in all business activities, including green production, green human resources activities, green marketing activities, green accounting activities, and green R&D activities. The bibliometric analysis method was used in the research analysis. Bibliometric analysis is one of the qualitative and quantitative analysis methods used to evaluate the impact of individual researchers, research groups, countries, institutions, and journals (Krauskopf, 2018). This method helps researchers explore the literature before they start reading and shows the most effective studies, directing them to these studies (Zupic and Cater, 2015). With the bibliometric analysis method, the number of articles in a certain period can be determined, as well as the impact of a study on subsequent studies (Al, et al., 2019). However, the bibliometric method also allows researchers to base their findings on collective bibliographic data produced by other scientists in the specified field and to express their ideas through citation, collaboration, and writing (Zupic and Cater, 2015). The bibliometric analysis method manifests itself in two categories: performance analysis and science mapping. Essentially, performance analysis takes into account the contributions of research components, while science mapping focuses on the relationships between research components (Donthu et al., 2021, p.287). The last and current era of environmental awareness is the millennium. The response of businesses operating in 2000 and after to environmental sensitivity was high integration (Natrass, & Altomare, 2005, p. 27). The high compliance shown by businesses has also attracted the attention of researchers, and environmental issues and green management in this context have been the subjects that many researchers have studied. However, no study has been found examining articles on the subject of green management. This study aimed to fill this gap in the literature. This study aims to examine articles on green management using the bibliometric analysis method. For this purpose, 3081 articles published between 1992 and 2024 in the Scopus database were analyzed, and VOSviewer software was used to visualize the results. In this context, answers were sought to questions such as how the articles on green management are distributed by year and country, who the most published authors are, and how the publishing universities and journals are distributed. In addition, in the analysis, the most cited publication and its author were to be determined using the most used keywords in the publications. It was determined that in the period from 1992, which was determined

as the starting year of the analysis in the research, to 2010, studies on green management were in a stable course, there was an increase in the number of studies starting from 2010, and the highest number of publications was reached in 2023. The first three countries that publish the most on green management are; It has been determined that the United States, China, and England. These countries are developed in production and education, and it can be stated that this development is positively reflected in the research conducted. It was determined that the author who published the most on green management was "Jabbour" with 31 publications, and the university with the most publications was "The Hong Kong Polytechnic University". "Journal of Cleaner Production" is the journal where the most articles on green management are published. According to the results of the research, the article titled *"Relationships between Operational Practices and Performance among Early Adopters of Green Supply Chain Management Practices in Chinese Manufacturing Enterprises"*, co-authored by Zhu and Sarkis (2004) became the most cited article in 1965 citations. In the research, the first three keywords most used in articles written about green management are; It has been determined that there are "sustainable development", "sustainability", "environmental management" and it is a management style that aims to protect the environment and resources while producing green management and thus serves sustainability. At this point, it is understandable that the first three words most used in the studies are sustainable development, environmental management, and sustainability. In the research, it was concluded that the use of the term environmental management, one of the most frequently used keywords in publications about green management, is more basic, while the terms sustainable development, corporate social responsibility, innovation and green technology are more up-to date. Bibliometric studies done well can create solid foundations for advancing a field in new and meaningful ways. With the bibliometric analysis method, academics can obtain a single-point overview, identify knowledge gaps, and obtain new information (Donthu et al., 2021, p. 285). In addition, with this method, research ideas and contributions to the field can be positioned. In this study, studies on green management were tried to be examined using the bibliometric analysis method. It is thought that the findings of the analysis will provide resources and guidance to researchers who want to work on green management in the future.